

ve smyslu § 579 obč. zák., nikoliv o pouhé konkludentní činy, na příklad kývnutí hlavy neb jiné pochybné znamení, a zákon k dosažení účelu, jež sleduje, nepožaduje více. (Viz Ehrenzweig II. 400). O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil v podstatě z týchž důvodů.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání, podanému jen pro nesprávné právní posouzení rozepře, nepodařilo se vyvrátiti správné a s předpisy zákona se srovnávající právní důvody nižších soudů. Že se prohlášení zůstavitelovo o písemné poslední vůli podle § 579 obč. zák. nemusí státi doslova těmi výrazy, jakých zákon užívá, uznává dovolatel již sám. Nový předpis třetí dílčí novely, že zůstavitel musí před třemi svědky výslovně prohlásiti, že spis obsahuje jeho poslední vůli, má jen ten význam, že se prohlášení musí státi slovy, nikoli mlčky nebo pouhým znamením. Dovolatel snaží se dolíčiti, že obřadnost poslední vůle vyžaduje, by prohlášení zůstavitelovo o sobě, bez ohledu na jeho souvislost s jinými skutečnostmi a bez ohledu na okolnosti, za nichž bylo učiněno, nepřipouštělo pochybnosti o svém smyslu, míní, že prohlášení musí obsahovati slova »má poslední vůle, můj testament«, »tak se má státi po mé smrti« a dovozuje, že v souzeném případě nevyhovuje prohlášení této podmínce, poněvadž zůstavitelka odpověděla na otázku svědka, zda souhlasí s obsahem právě přečtené poslední vůle, jenom »es ist so richtig«, kteráž slova prý nemohou býti pokládána za výslovné prohlášení, že přečtený spis obsahuje její poslední vůli. K vyvrácení těchto právních námitek dostačuje poukázati na ustanovení § 581 obč. zák., podle něhož má zůstavitel, neumí-li čísti, potvrditi, že se spis, jedním svědkem mu v přítomnosti druhých dvou svědků přečtený, srovnává s jeho vůlí. I toto potvrzení musí se podle nynějšího doslovu § 579 obč. zák. státi výslovně, nikoli tedy mlčky neb pouhým přikývnutím, ale jinak se k jeho účinnosti nevyžaduje nic jiného, než že jest svobodné, vážné, určité a srozumitelné (§§ 565 a 869 obč. zák.). Jelikož také v souzeném případě byla sepsaná poslední vůle i s nápisen: »testament« přede všemi třemi svědky zůstavitelce přečtena, a nemůže býti pochybováno o tom, že zůstavitelka odpovědí »es ist so richtig« na otázku, zda souhlasí s přečteným testamentem, zřetelně projevila, že se jeho obsah srovnává s její vůlí, byla tato odpověď dostatečným prohlášením ve smyslu § 579 obč. zák.

Čís. 9872.

Význam opravy rozsudku podle druhé věty § 419 c. ř. s.

Pro obsah a rozsah odvolání není zpravidla rozhodným rozsudek prohlášený, nýbrž písemně vyhotovený.

Vyznačení oprav ve vyhotovení rozsudku není podmínkou účinnosti oprav.

Změnila-li se opravou podstatná část rozsudkového nálezu, počíná odvolací lhůta teprve dnem, kdy byl doručen výrok soudu o opravě, jímž byl původní výrok změněn tak, že dal podnět k novému odvolání.

K obsahu nového odvolání lze hleděti jen, pokud byl právě vyvolán opravou rozsudkového výroku.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1930, R I 194/30).

Po doručení usnesení prvního soudu o opravě rozsudku podaly obě strany ve čtrnáctidenní lhůtě odvolací spisy. O d v o l a c í s o u d nové odvolací spisy odmítl.

N e j v y š š í s o u d zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by podle zákona jednal i o nových odvolacích spisech.

D ů v o d y:

Pro lepší porozumění věci nutno předeslati tento podstatný děj: První soud vyhověl žalobě jen částečně, zamítнув ji se zbytkem. Podle zápisu v jednacím protokole a podle písemného vyhotovení rozsudku vyhověl první soud žalobě také ohledně t. zv. »mladých akcií«. Odvolání a odvolací sdělení podaly obě strany; žalující strana se odvolala, pokud byla podle vyhotovení rozsudku žaloba zamítnuta, žalovaná strana, pokud bylo žalobě vyhověno. Žalovaná strana vytýkala již v odvolacím spisu, že výrok písemného rozsudku ohledně t. zv. »mladých akcií« odporuje výroku ústně prohlášeného rozsudku a že tato část výroku jest v rozporu s důvody. Mimo to podala žalovaná strana těsně před ústním odvolacím jednáním písemný návrh na opravu rozsudku. Odvolací soud provedl ústní jednání odvolací, ale vyhradil si rozhodnutí po konaném šetření. Tímto šetřením bylo zjištěno, že při ústním prohlášení rozsudku byla žaloba zamítnuta také ohledně »mladých akcií« a že tento výrok odpovídal usnesení senátu. Již před tím vydal první soud na pokyn odvolacího soudu usnesení, jímž rozsudkový výrok opravil a uvedl v soulad výrok rozsudku prohlášeného s výrokem písemného vyhotovení a doručil usnesení oběma stranám. Oprava zápisu v jednacím protokolu, oprava výroku v prvopise písemného rozsudku a oprava vyhotovení doručených stranám nebyly proti předpisu § 422 c. ř. s. provedeny. Obě strany podaly po doručení usnesení o opravě do 14 dnů nové odvolací spisy a pak i odvolací sdělení. Žalující strana napadala nyní také onu část nálezu, již byla žaloba zamítnuta též ohledně »mladých akcií«. Žalovaná strana podotkla, že podává odvolání z opatrnosti, ač má za to, že se její první odvolání vztahuje i na opravený rozsudek. Odvolací soud odmítl nové odvolací spisy, vyhradiv svému usnesení právní moc. Do tohoto odmítacího usnesení podávají rekurs obě strany. Odvolací soud odůvodňuje napadené usnesení v podstatě tím, že předmětem odvolání může býti jen obsah rozsudečného výroku ústně prohlášeného a že jen tímto výrokem může se odvolací soud k odvolání obou stran zabývati; že opravou rozsudku nebylo nic změněno na původní odvolací lhůtě a že

proti rozsudku lze podatí jen jedině odvolání. S těmito názory odvolacího soudu nelze v této všeobecnosti souhlasiti. Jak vidno, zhušřuje se rozhodnutí o rekursech na řešení otázky, zda bylo rozsudek opravití podle § 419 c. ř. s., dále pokud má oprava rozsudkového výroku v podstatné části vliv na lhůtu k odvolání, a posléze, zda a v jakém rozsahu lze podatí nové odvolání. Oprava podle § 419 c. ř. s. děje se povšechně z úřadu, protože může jíti jen o zřejmé nesprávnosti a protože jde i o vážnost soudu a o zájem veřejný, by nebyla v oběhu chybná soudní rozhodnutí (Hora: Über das Berichtigungsrecht im Zivilprozess, Zentralblatt 1911 str. 881). Opraveny mohou býti i celé věty, a to i v rozsudkovém nálezu. Strany mohou ovšem podatí také návrh na opravu, který musí býti soudu podnětem, by zkoumal, zda jsou tu nesprávnosti po rozumu § 419 c. ř. s., a kterýžto návrh ovšem může býti také zamítnut, není-li důvodný (§ 422 druhý odstavec c. ř. s.). Zákon výslovně uvádí v § 419 prvý odstavec c. ř. s., že se oprava z úřadu musí státi zejména i tenkrát, když se vyhotovení rozsudku nesrovnává s rozhodnutím od soudu vynesným. Tak tomu bylo také v souzeném případě a bylo proto opravití nesprávnost rozsudkového výroku z úřadu. Prohlášením rozsudku jest soud vázán svým rozhodnutím t. j. rozhodnutím, jež odpovídá jeho vůli (§ 416 druhý odstavec c. ř. s.), ale prohlášený rozsudek musí býti doručen stranám v písemném vyhotovení (§ 414 třetí odstavec c. ř. s.) a teprve tímto doručením stane se proti stranám účinným (§ 416 prvý odstavec c. ř. s. a Hora 1. c. str. 803) a teprve od nejbližšího dne počíná lhůta k odvolání (§ 464 druhý odstavec c. ř. s.). Naskytá se otázka, zda jest pro obsah a rozsah odvolání rozhodným rozsudek prohlášený, či písemně vyhotovený. Odvolací soud míní, že rozsudek prohlášený, ale již v tomto bodu nelze mu přisvědčiti. Strany nemusí býti vůbec přítomné při prohlášení rozsudku (§ 414 prvý odstavec c. ř. s.). »Prohlášení rozsudku nemá specifických účinků; není nic, co by stranám neposkytovalo i písemné vyhotovení« (mot. str. 291—292). Vyhradí-li si soud rozhodnutí, nemá vůbec prohlášení rozsudku místa (§ 415 c. ř. s.). Rozsudek stane se proti stranám účinným teprve obligatorním písemným doručením. Nemůže tedy co do obsahu a rozsahu odvolání záležeti na tom, zda strany byly přítomné při prohlášení rozsudku a zda mu dobře porozuměly. Zákon nutí k písemnému vyhotovení rozsudku nejen z důvodu vlastní kontroly soudu a klidného uvážení věci, nýbrž i, by strana jasně viděla, jak soud rozhodl a proč tak rozhodl. Vede k tomu také úvaha, že by mohl nastati případ opačný — než zde —, že by soud ústně prohlásil rozsudek chybný, neodpovídající jeho vůli, a že by teprve písemné vyhotovení obsahovalo pravé soudcovské rozhodnutí. To strana věděti nemůže a teprve doručení písemného vyhotovení zjedná jí jasno. Ale ani rozpor výroku s důvody nemusí vždy straně zjednati jasno v otázce, kde jest omyl, zda ve výroku, či v důvodech. Z toho vyplývá, že strana může rozsah a obsah odvolání a důvody odporu zaříditi teprve podle písemného rozsudku a že ústní prohlášení jest v té příčině v pravidelných případech (pokud není v zákoně nic jiného ustanoveno na př. § 416 třetí odstavec, § 452 c. ř. s.)

bez významu. V souzeném případě žalující strana nejen neměla důvodu, nýbrž nebyla ani oprávněna, by odvoláním napadla onu část rozsudku, která žalobě vyhověla, tedy i ohledně t. zv. »mladých« akcí. Důvody rozsudku jako takové nemohla odvoláním napadnouti. Napadla tedy rozsudek jen potud, pokud její žalobu zamítl (§ 467 čís. 3 c. ř. s.). V tom výrok o »mladých akcích« obsažen nebyl. Žalovaná strana naopak napadla rozsudek, pokud žalobě vyhověl, v čemž obsažen i odsuzující výrok ohledně »mladých akcí«. Tak byla věc po podání prvních odvolacích spisů. Jest nyní zkoumati, jaké změny nastaly usnesením o opravě rozsudkového výroku, jímž bylo vysloveno, že se žaloba zamítá také ohledně »mladých akcí«. Jest to zkoumati jednak s hlediska strany žalující, jednak s hlediska strany žalované. Straně žalující ubyla z dřívějšího vítězného rozsudku část, kterou v odvolání nenapadla a napadnouti nemohla. Nelze připustiti, by takto jen následkem omylu soudu a v důsledku později provedené opravy mohla býti žalující strana uvedena v nebezpečení, že tuto část nároku z formálních důvodů ztratí, protože tuto část v prvním odvolání nenapadla a proti ní by zamítací rozsudek ohledně »mladých akcí« vešel v moc práva. Již z této úvahy je vidno, že žalující straně teprve opravou vzešel důvod k rozšíření odvolání a že jí tedy musí býti umožněno rozšířiti odvolání, nemá-li dojít ke křivdě. Ale lze to vyvoditi i ze zákona, a to jest další bod, v němž nelze odvolacímu soudu přisvědčiti, pokud totiž praví, že se opravou nic nezměnilo na původní odvolací lhůtě. Nutno stále podržeti na mysli, že tu nejde o opravu chyby v psaní nebo v počtech, nýbrž o opravu, která se týká hranice mezi nálezem žalobě vyhovujícím a žalobu zamítajícím, tedy práv stran. Kdyby byl prvý soud postupoval podle § 422 c. ř. s., byl by musil opravu provést v prvopisu rozsudku i v zápisu jednacího protokolu a byl by musil vyžádati od stran zpět vyhotovení rozsudku, vyznačiti v nich opravu a znova je doručiti. Nic z toho prvý soud neučinil, ale to nemůže býti na újmu právům stran. Vyznačení oprav ve vyhotovení rozsudku není podmínkou účinnosti oprav, opravy zůstanou účinnými i bez vyznačení (Hora I. c. str. 883). Jest zjevné, že vyhotovení rozsudku po opravě bylo ve výroku jiné, než před opravou, protože se změnila podstatná část rozsudkového nálezu. V takovém případě nutno použiti předpisu § 416 c. ř. s. o účinnosti proti stranám a § 464 c. ř. s. o lhůtě odvolací také pro písemné vyhotovení opraveného rozsudku, protože teprve tento obsahuje správné vyjádření soudcovské vůle a skutečné rozhodnutí soudu. Počíná tedy odvolací lhůta teprve dnem, kdy byl doručen výrok soudu o opravě, jímž byl původní výrok změněn tak, že dal podnět k novému odvolání (sr. také rozh. čís. 4185 a čís. 8423 sb. n. s., Neumann 1928 str. 1194 a také již rozh. čís. 1085 Gl. U. Opak Hora I. c. str. 882). Spokojily-li se v souzeném případě strany doručením usnesení o opravě bez vyznačení opravy v písemném vyhotovení rozsudku a podaly-li včas nové odvolací spisy, nezměnilo se tím nic na podstatě věci a jest tu jen zdánlivě odvolání z usnesení, kdežto ve skutečnosti jest to jen odvolání z opraveného rozsudku. Nezáleží na tom, že sama žalující strana v rekursu připouští, že

měla podati rekurs do usnesení a že vlastně šlo jen o nesprávné pojmenování opravného prostředku. Jde tu o právní názor, jímž soudy nejsou vázány. Bylo by holou a k tomu ještě s útratami spojenou formalitou, kdyby nyní mělo býti usnesení odvolacího soudu jen k tomu cíli zrušeno, by byl prvnímu soudu dodatečně uložen postup podle § 422 c. ř. s. a tím stranám umožněno podati zase nové odvolání, tedy již třetí. Vždyť strany podaly své druhé odvolací spisy již s ohledem na opravený rozsudek. S hlediska žalované strany mohlo by býti namítáno, že opravou jen získala, takže její první odvolání bylo rozsahem širší, než odvolání nové. Ale, jde-li o rozsudek částečně odsuzující, částečně žalobu zamítající a, změní-li se opravou rozsudkového výroku tento poměr úspěchu a neúspěchu stran, nelze ani žalované straně brániti, by nepodala nový nebo doplňující odvolací spis, pokud tento zůstává v mezích výtčených opravou. Nesmí zarážeti zevní forma dvou odvolacích spisů každé strany proti jednomu rozsudku procesního soudu. V pravdě tu nejde po zevní stránce o totožný rozsudek, protože neopravený rozsudek měl v nálezu jiné rozhodnutí, než rozsudek opravený. Správným jest jen tolik, že jest tu jen jedno skutečné soudcovské rozhodnutí a že odvolacím soudem může býti přezkoumáno jen toto pravou vůli procesního soudu vyjadřující rozhodnutí. Jde tu jen o zevnější zjev dvou odvolání každé strany. Ve skutečnosti jsou tu jen dvě podání téhož odvolání, která musí býti posuzována jako celek. Tím se přechází k poslední otázce, v jakém rozsahu lze podati nové odvolání. Žádnou měrou nesmí býti dvojího přípustného podání využito k tomu, by v novém odvolacím spisu bylo doháněno, co mohlo býti uplatněno již v prvním odvolacím spisu. To by odporovalo předpisům o neprodávitelné odvolací lhůtě (§ 464 c. ř. s.), o odvolacím spisu (§ 465 c. ř. s.) a o jeho obsahu (§ 467 c. ř. s.). K obsahu nového podání lze tedy hleděti jen potud, pokud byl právě vyvolán opravou rozsudkového výroku. To však náleží posouditi odvolacímu soudu, ježto se to týká již obsahu odvolacích spisů a vybočuje to z rámce nynějšího rozhodnutí o přípustnosti nových odvolacích spisů. Nevadí, že odvolací soud skončil odvolací ústní jednání o prvních odvolacích spisech, když rozhodnutí se ještě nestalo a když byla pak právem podána odvolání nová, o nichž podle zákona ještě nebylo jednáno. Posléze jest dodati, že tento případ týká se jen opravy rozsudku podle druhé věty § 419 c. ř. s. a že tu není řešena otázka, co by bylo právem, kdyby šlo o chyby v psaní nebo v počtech nebo jiné zřejmé nesprávnosti.

Čís. 9873.

Není zákonem zakázáno, by se manželé z důležitých důvodů neshodli na tom, že budou po jistou dobu bydlet odděleně.

Dovolací soud nemůže přiměti odvolací soud k tomu, by rozhodl ve věci, již pokládal za nedostatečně probranou a řádně neosvětlenou, aniž mu může naříditi, by doplnil řízení sám, pokládal-li za vhodné a účelné, by bylo řízení doplněno v prvé stolici.

(Rozh. ze dne 2. května 1930, R I 284/30.)